

Inderdaad, ruim zit het gezelschap niet. De oudste dochter op de bok naast haar vader, die met zijn zware figuur de grootste plaats eist, en achterin de andere dochter, al even ongemakkelijk tussen haar moeder en de logee in geklemd. Het lichte wagentje deint onder zoveel gewicht.

Vrouw Hoogstee, door Geurt naar buiten geroepen, schudt haar hoofd. „Nou moet er toch es een ongeluk gebeuren!” zegt ze. „Hoe komen ze er dan zo gauw uit met z'n allen?”

Ze rilt al bij de gedachte alleen.

„D'r is niet veel gerij op de weg, en de bles van Kollema is een kalm dier!” stelt haar man haar gerust.

Hij blijft nog staan om het spul na te kijken, als de anderen alweer aan hun werk zijn gegaan. En wanneer hij zich eindelijk óók omkeert, mompelt hij nog half hardop tegen zichzelf:

„Geweldig jammer toch, dat ze op zo'n kolossaal bedrijf geen zoon hebben! Wat moet ervan worden, als die deerntjes een keer trouwen gaan?”

Nee, er is niet veel gerij op de weg, en de bles van Kollema is werkelijk een heel rustig dier. Het ziet er zo op 't oog niet naar uit dat er gevaar dreigt voor 't gezin van de Oranjehoeve. Er heerst dan ook, ondanks de weinige ruimte, een montere stemming in de wagen. De boer toont zijn zuster vol trots elk stuk land dat hij zijn eigendom mag noemen, en deze, al heeft ze 't bezit van haar broer heus wel vaker gezien, is gul met haar lof.

„En dat je dat nou helemaal zelf opgewerkt hebt, Leen!” prijst ze telkens weer, denkend aan het ouderwetse gedoe waar zij op zit en dat al aan de grootouders van haar man heeft behoord.

„Jullie boeren toch ook niet slecht!” meent vrouw Kollema.

O nee, daar zal tante Gijsje niet over klagen. Ze tellen méé in hun dorpje, dat wil ze best weten. Maar toch, zo'n heel nieuw spul, dat is altijd een hartewens van haar gebleven.

Zo rijden ze ongemerkt het dorp uit en raken hoe langer hoe verder van huis. Bij een uitspanning in een naburig gehucht wordt even aangelegd om een kleinigheid te gebruiken, dan gaat de tocht weer voort. 't Loopt al tegen half vijf, als ze langs een andere weg de eigen woonplaats weer bereiken.

En dan, juist op de wegscheiding tussen het dorp en een buurtschap, gebeurt het ineens. Een paar jongens zijn aan 't vechten om een bikkel, die over de straat rolt en waarvan ze elkaar met stompen en scheldwoorden het eigendomsrecht betwisten. Het paard schrikt van 't onverwachte kabaal, heft de kop en steigert wild achteruit. Kollema, met een vloek aan 't adres van de ruziemakers, wil de teugels inhouden, maar het is te laat. De anders zo kalme Bles slaat op hol. Kletterend dreunen zijn hoeven over de straatstenen, de wagen slingert onheilspellend mee. In woeste vaart gaat het de dorpsweg op, zonder dat de tierende boer kans ziet het heft weer in handen te krijgen.

De vechtersbazen van zo pas hebben al lang het veld geruimd. Ze rennen naar huis, om daar gillend van schrik de tijding over te brengen: „Een peerd! Een peerd op hol!”

Ook uit de brik snerpen angstkreten op. De boerin en haar dochters klemmen zich duizelig aan elkaar vast en zien in gedachten het voertuig al tegen een boom of in een sloot liggen. Tante Gijsje, die nu naast haar broer zit, schreeuwt met de handen voor 't gezicht:

„Leen, o Leen, houd hem, houd hem dan toch!”

Ze krijgt een driftige snauw als antwoord en krimpt als een bange vogel ineem bij elke schok die het wagentje ondergaat.

„Heere, God, help ons!” steunt ze ten slotte, en in een flits gaat het door haar heen dat 't morgen Kerstmis is en dat ze daar geen seconde meer aan gedacht heeft. Zou God haar nu door een vreselijk ongeluk de ogen willen openen, of zouden zij en haar familie het Kerstfeest misschien helemaal niet meer beleven?

„Heere, help ons! Vergeef ons!” kermt ze opnieuw.

Met een — als een ander het haar verteld had zou ze 't niet geloofd hebben — is er de verhoring van haar in doodsangst opgezonden gebed. Achter een paar struiken vandaan, die opzij van de brede dorpsweg groeien, komt een magere sjofelgeklede gedaante te voorschijn. Jannes! Niemand zal later ooit kunnen zeggen hoe het mannetje daar juist op dat ogenblik kwam. Hij kan zo vreemd her en der zwerven, zijn kostmensen weten meestal niet eens waar hij uithangt. Maar nu staat hij hier aan de wegkant, en zó achterlijk is hij niet, of hij beseft onmiddellijk dat hier iemand in nood verkeert. Dat het Kollema is, zijn vijand, die hem altijd wegjoeg als hij om z'n zaterdags pruimpje kwam,

dringt maar vluchtig tot hem door. Hij weet alleen dat een hollend paard gevaarlijk is, dat z'n grootvader hem daar vroeger voor waarschuwde en hem ook heeft verteld wat je in zo'n geval doen moet.

„Ho! Ho peerd! Stop!”

Midden op de weg springt hij voor de brik, zijn ene arm zwaait als een molenwiek door de lucht.

Het helpt. Even plotseling als hij daarnet aan 't draven sloeg, staat Bles stil. De wagen helt door de onverhoedse schok bedenkelijk over, maar de boer, direct weer volledig bij zijn positieven, weet met een forse ruk aan de teugels z'n gerij overeind te houden. Wat hij niet beletten kan, is dat Jannes, die het paard bij 't bit had gegrepen, zijn evenwicht verliest, in zijn schrik het hoofdstel weer loslaat, met een smak achterover op de weg neerploft en daar kreunend liggen blijft. Onder luid verward gejammer werken vier doodsbleke vrouwen zich achter elkaar uit het wagentje.

Een half uur later is 't hele gezelschap bijeen in de keuken van buurman Hoogstee. Die kwam net met de boerenwagen aanrijden, toen hij het ongeluk met Jannes zag gebeuren. Subiet is hij naast de brik gestopt en heeft niet alleen het kreunende mannetje, maar ook het bevende groepje vrouwen voor zijn rekening genomen.

„Breng jij je peerd maar op stal, buur, en kom dan ook maar naar mijn huis. M'n vrouw heeft voor jullie allemaal wel wat warmes te drinken!” heeft hij tegen Kollema gezegd. En de rijke boer heeft zich dit keer maar al te gedwee laten raden.

Geurt is de dokter gaan opbellen, die nu met moeder Hoogstee in de opkamer bij de patiënt is. De stumper heeft 't er nog wondergoed af gebracht. Een lichte hersenschudding, wat schaafwonden en een gekneusd been. Dat kan allemaal best weer in orde komen. Ze moeten hem hier maar verplegen, beslist de boerin, want dat kan zijn kostvrouw die haar eigen ziekelijke man ook al verzorgen moet, er onmogelijk bij doen. In de keuken wordt weinig gezegd. De Kollema's zitten elk met hun eigen gedachten vervuld voor zich uit te turen. 't Is boer Hoogstee die op 't laatst de stilte verbreekt.

„Jullie mogen God wel danken, mensen. 't Had wel es een heel raar Kerstfeest voor jullie kunnen worden dit jaar!”

Daar zwijgen de buren op, maar tante Gijsje knikt zó nadrukkelijk, dat je niet hoeft te vragen of ze 't ermee eens is.

De boer heeft nog meer te zeggen.

„En jullie mogen die stakker daar in de opkamer ook wel dankbaar wezen. Da's het middel in Gods hand geweest om jullie te redden!”

't Is nu Kollema's beurt om te knikken.

„Je stuurt mij de doktersrekening maar!” zegt hij kort.

Hoogstee wil antwoorden dat dat niet hoeft, dat ze die wel van 't armbestuur betaald kunnen krijgen. Maar hij bedenkt zich. 't Is misschien Kollema's bedoeling om wat goed te maken, en dat mag hij niet tegengaan.

„Goed buur, dat doen we!” zegt hij dan ook. „En ik denk zo, dat Jannes in 't vervolg je deur ook niet meer voorbij hoeft te gaan om een pruim tabak!”

„Een pruim tabak?” 't Is Kollema's vrouw die het vraagt. „Een ons zal-die hebben, iedere zaterdag! Dat heeft-ie gerust wel aan ons verdiend!”

Ze informéert zelfs niet of haar man het wel goedvindt. Dit is nu eens een besluit van háár!

De volgende dag is het Kerstmis. Een vreemde Kerstmis voor moeder Hoogstee, die niet naar de kerk kan vanmorgen. Maar toch een goede Kerstmis, dat horen de mannen van haar als ze thuiskomen. Met tranen in de ogen vertelt ze het hun onder 't koffiedrinken.

„Ik liep zo'n beetje in mezelf te zingen van „ere zij God” en „stille nacht”. 'k Had er geen erg in dat de opkamerdeur openstond en dat Jannes me horen kon. Maar toen ik hem later kwam helpen, toen vroegt-ie ineens of ik hem 't Kerstverhaal nog es vertellen wou, net als z'n opa het vroeger gedaan had. Nou, jullie weten: ik bèn geen vertelster. Maar ik kon 't de stakker toch niet weigeren — en achteraf geloof ik dat het nog wel aardig goed is gegaan!”

Ze zijn er allemaal stil van. Ook Geurt, die gisteren nog betoogde dat ze zo iemand als Jannes maar in een gesticht moesten doen, omdat hij met z'n gebedel om tabak het hele dorp verschandaliseerde.

De zondag daarop zijn er in de dorpskerk een heleboel mensen die hun oren niet kunnen geloven. Want inplaats van over de voorstelling in de

tempel, anders het vaste onderwerp voor deze eerste dienst na Kerstmis, preekt de dominee vandaag uit het vijfde hoofdstuk van Mattheüs, waar de Heiland zegt:

„Zalig zijn de armen van geest, want hunner is het Koninkrijk der hemelen!”

ER WAS GEEN PLAATS

Annie Sanders

Driftonig ratelt de naaimachine in de achterkamer van het kleine benedenhuis. Met nerveuze handen windt Margo Hofting de spoel op, controleert onder 't werk door gespannen de klok. Half vier. Nog een paar uurtjes doorwerken! De kinderen blijven de hele middag weg, ze heeft dus het rijk alleen. Als je die drie springers om je heen hebt, dan komt er niets van naaien. Dan kun je aan één stuk door zitten verbieden.

„Maaïke, blijf van de machine af! Loes, zit niet aan de gordijnen te trekken! Harm, plaag je zusjes niet, of je gaat naar bed!”

Nee, 't is maar goed dat het drietal een poosje de deur uit is. Nu zal ze tenminste nog wát kunnen doen!

Al het werk dat ze nog in huis heeft, kan ze met geen mogelijkheid aan vandaag. 't Is me nogal geen stapel! Maar als ze nu bezig blijft tot half zes, en ze brengt vanavond nog gauw wat weg ook — dan heeft ze dat geld toch alvast weer te pakken. Er zijn zoveel uitgaven in een gezin, en als je dan over een maand je kindertoeslag pas beurt 't Wordt anders zwaar genoeg, dat bijverdienen, vooral nu haar vierde spruit zich heeft aangemeld. Naaien is wel zittend werk, maar het eist veel van je zenuwen en 't huishouden moet toch ook doorgaan. De dokter heeft al gezegd dat ze zich te druk maakt, dat ze 's middags een uurtje moet rusten. Jawel, de man heeft licht commanderen! Ga maar eens op je bed liggen, als 't vakantie is en drie robbedoezen de lieve dag door om hun mamma schetteren! Dat kan mevrouw van de dokter wel doen, die heeft een flinke dienstbode en nog een werkster bovendien. Maar zij Praat er niet van! Jachtig rept ze zich met het naaiwerk, en al net zo jachtig tolt de ene oproerige gedachte na de andere haar door 't bonzende hoofd.

Nu moest dat met Luut er vandaag ook nog bij komen. Luut, haar

man, die vanmiddag aan tafel ineens het plan opperde om met oud-nieuw zijn pleegmoeder te logeren te vragen. Anders was die op zulke dagen altijd bij haar eigen zoon, maar dat gezin is gaan emigreren en nu heeft de oude vrouw niemand meer die zijn deur voor haar openzet.

„Met een beetje goeie wil zal 't hier best gaan!” heeft Luut gepleit.

„Ze kan bij jou slapen, dan ga ik wel zolang op de divan!”

Margo heeft hem ronduit gevraagd waar hij z'n verstand had gelaten. Had ze 't nu nog niet druk genoeg? Moest ze zich helemaal overspannen en op haar rug komen te liggen? Of had hij geen ogen meer in zijn hoofd, dat ie niet zag hoe ze heel de dag sloofde? Ze had beslist gedacht dat-ie wijzer was!

Luut is geen man die om alles kwaad wordt. Zijn enig verweer is geweest:

„Je zou het toch voor je eigen moeder ook doen, als die uit Leeuwarden overkwam!”

Daar heeft Margo niets meer op gezegd, de kinderen waren erbij en ze was eigenlijk tòch al te ver gegaan. Maar in zichzelf is ze blijven mokken. Net of je dat vergelijken kunt, een eigen moeder en zo'n vreemd mens! Als 't nou nog echt je schoonmoeder was — nou ja, dan zou je wat over het hoofd zien. Maar 't is immers helemaal geen familie. Ze heeft Luut nota bene grootgebracht met geld van de voogdij. Nogal moeilijk, om goed voor een kind te wezen als je d'rvoor betaald wordt! En om dan een paar dagen lang met zo'n driekwart-onbekend grootje over de vloer te zitten, terwijl ze nu in haar gewone doen al handen en tijd tekort komt Neen hoor, Margo denkt er niet over!

Het naaiwerk schiet in 't begin aardig op, maar na goed drie kwartier vlot het niet meer. Er gaat een stekende pijn door Margo's rug trekken en dat maakt vanzelf ook haar handen trager. Daarbij ziet ze aldoor 't verdrietige gezicht van Luut, zoals hij daarstraks na haar bitse uitval de bijbel nam en zei:

„We zullen er verder maar niet over praten!”

Hij hééft er niet verder over gepraat, hij heeft gelezen en gedankt en is weggegaan. Maar de pijnlijke trek om zijn mond is gebleven, en Margo weet: dat is háár schuld. Als ze hem vriendelijk uitgelegd had dat ze er in deze dagen heus geen extra drukte bij kan hebben, dan zou

hij redelijk genoeg zijn geweest om dat in te zien. Nu denkt hij misschien dat ze hard is, dat ze een ander niets gunt, en ga zo maar door. Dat ze toch ook zo snibbig kan doen tegenwoordig! Daar heeft ze vroeger nooit last van gehad, ook niet als ze in verwachting was. 't Komt allemaal door haar zenuwachtigheid, doordat ze méér op zich neemt dan ze volbrengen kan.

Ze is in al dat getob zó verdiept, dat ze niet merkt hoe het poortje van haar achtertuin, en even later de buitendeur opengaat. Ze schrikt pas op als de kamerdeur piept. Een beetje wrevelig keert ze het hoofd om. Hè, zijn daar nu de kinderen al terug? Ze zouden toch minstens tot half zes bij eenjarige buurjongen blijven spelen! Maar vlak daarop krijgt ze een schok van verrassing, want op de drempel ziet ze inplaats van haar kroost haar moeder staan; haar moeder met een grote platte reismand, die ze glunderend op een stoel zet, eer ze haar dochter begroet.

„Moeke!” Margo is haar naaiwerk vergeten en, voor een paar seconden tenminste, ook alle andere narigheid. „Hoe komt moeke hier zo ineens, heel uit Friesland vandaan?”

Moeder Maaïke Wallinga, nog blozend en fris voor haar zestig jaren, ontdoet zich na de stevige omhelzing lachend van hoed en mantel. „Dag kind! Ja, ik dacht zo: 't is morgen Kerstmis, laat ik nou maar es naar Martsje en Luut gaan!”

Ze heeft nooit de gewoonte kunnen aannemen om het Friese „Martsje” in Margo te veranderen. Ze heeft dat altijd een dwaze uitvinding van haar schoonzoon gevonden, hoe graag ze hem voor de rest dan ook mag.

„Als ik hier anders zo rondkijk,” vervolgt ze, „dan ziet het er helemaal niet Kerstfeest-achtig uit. Foei, wat een ongezellige rommel!” Hoofdschuddend bekijkt ze de tafel vol lappen, patronen en andere naaiattributen.

„Och moeke!” Margo's blijdschap zakt alweer. „Ik zit tot over m'n oren in 't werk, ik heb nog niet eens tijd gehad om aan Kerstfeest te denken!”

„Maar famke toch!” Moeder Maaïkes hoofd gaat van louter verbazing aan 't wiegen. „Geen tijd om aan Kerstfeest te denken, hoe heb ik het nou? Kom, aan zulke rare kuurtjes beginnen we niet, hoor! 't Is

warempel gelukkig dat moeke komt, anders had ze van 't jaar een famke gehad dat de Heere Jezus buiten d'r deur hield, net als de mensen in Bethlechem!"

Ze is onder al haar gekeuvel begonnen om zonder complimenten de naaiboel weg te ruimen. Margo laat het toe, ze voelt zich ineens óp. Ze laat ook toe dat moeke haar, inplaats van zelf te gaan zitten, kordaat in de grote stoel van Luut plant, met een kussen in haar rug en een tweede stoel onder haar voeten.

„Ziezo, nou ben ik hier een weekje de baas, en jij voert vanavond geen slag meer uit. Waar zijn de berntsjes?" (Fries woord voor kinderen.)

„Op verjaarsvisite bij de buren. Ze blijven nog wel een uurtje uit, daarom had ik dat werk voor de dag gehaald. Maar ik moet toch thee voor moeke zetten!"

Ze maakt een beweging om op te staan, maar het resolute moedertje duwt haar meteen weer achterover.

„Jij blijft zitten waar je zit en je doet niks meer. Voor thee zorgt moeke zelf wel, dat kan ze nog wàt goed. Moe van de reis? Och kom! Ik heb toch de hele tijd kunnen zitten!"

Moeder Maaike is een wijze vrouw. Het is niet toevallig, dat zij haar dochter midden in 't werk overrompelt. Ze heeft uit de brieven van Luut (Margo liet het schrijven de laatste tijd meestal aan hèm over) wel zo het één en ander begrepen. En nu ze er goed en wel is, nu ziet ze met één oogopslag, dat ze juist op tijd komt om haar Martsje met Gods hulp te behoeden voor een zenuwinzinking.

Terwijl ze haar goedig beknort om de alles-verradende wallen onder haar ogen, scharrelt ze druk beredderend rond. Ze zet thee, ze pakt haar mand uit en verzorgt de kachel, waar Margo zich óók al geen tijd voor gegund heeft. En de jonge vrouw, prinsheerlijk luiierend in haar hoekje, ondergaat de plotselinge rust als een niet meer gekende weelde. Als Luut en de kinderen vlak na elkaar komen opdagen, ziet de tafel er heel anders uit dan een uur geleden. Alles wat in de reismand uit Leeuwarden meegekomen is, ligt er op uitgestald, en dat is niet weinig. De kleintjes stormen opgetogen over de grote verrassing op beppe af, maar hun vader lijkt helemaal niet verwonderd. Integendeel, hij zegt doodkalm: „dag moeke", net of hij haar komst ieder ogenblik heeft verwacht. Het dankbare knipoogje dat hij haar geeft, en de handdruk

waarmee hij zijn groet gepaard laat gaan, vertellen haar echter duidelijk genoeg wat er in hem omgaat.

Luut bivakkeert die nacht op de divan. Margo deelt haar ledikant met haar moeder. Ze mag de volgende dag niet vroeg opstaan, de kinderen niet helpen — kortom ze moet zich overal buiten houden. Moeke doet alles en zorgt voor alles, ook voor een prettige stemming in huis. 't Is immers Kerstfeest vandaag, en dat zal, nu beppe er is, goed gemerkt worden.

Maar als de ontbijtboel aan kant is, de kleintjes gewassen en aangekleed zijn, Luut met zijn altijd onhandelbare boord is geholpen en zich met zijn drietal op pad begeeft naar de ochtendkerk — dan rusten eindelijk ook mōeke's bedrijvige handen. Tegenover haar dochter aan tafel zit dan ook zij te genieten van de behaaglijke stilte, die zich om hen beiden heen weeft.

„Nou gaan we zo meteen samen het Kerstverhaal lezen en 't kalenderblaadje!” zegt ze. „Maar eerst moeten we even een paar dingen overleggen met ons tweeën. Dat werk waar je gister aan bezig was, heeft dat haast?”

„Och nee, dat nou niet. De mensen willen 't natuurlijk wel graag gedaan hebben, maar ze wachten er niet direct op!”

„Dan laat je 't voorlopig kalmpjes liggen!” beslist moeder Maaïke.

„Luut zal de klanten een boodschap sturen dat je wat overspannen bent, en dan kijk je de eerste twee weken niet naar de naaimachine om!”

„Moeke bedisselt maar!” lacht Margo flauwtjes.

„Ja zeker, moeke besisselt maar. Moeke gebruikt d'r verstand! Jij draagt wat onder 't hart, famke, daar heb je net zo goed op te passen als op jezelf. En je moet ook om je man en je andere kinderen denken!” Margo spreekt haar moeder niet tegen, ze kan het niet meer. Nu ze de last eenmaal van zich af heeft gelegd, mist ze de kracht om die aanstonds weer op zich te nemen.

Moeke praat door.

„En dan heb ik nog wat. Ik blijf hier tot de morgen vóór oudejaar, dan neem ik Loes mee naar Leeuwarden en die breng ik vooreerst niet weerom. 'k Zou het hele stel wel kunnen hebben, maar Maaïke

en Harm moeten straks weer naar school, dus dat gaat niet. En als ik 's morgens weg ben gegaan, dan komt 's middags de moeder van Luut hier. Die moet nog aardig kwiek wezen, dan hebben jullie gezelligheid en hulp aan mekaar en hoef ik me daarginds nergens zorg om te maken!”

Margo zit paf. Moeke wéét dus van dat plan van Luut, en nu ze 't zó uitlegt — ja, nu zit er heus wat in!

„Maar kind,” gaat de oude vrouw ernstig verder, „nou wil ik je één ding zeggen. Als die juffrouw komt, wees dan vriendelijk. Luut houdt van dat mens, dat moet je toch snappen! Stel je voor dat jij mij eens heel vroeg had verloren, en dat een andere vrouw je opgevoed had, precies eender of ze je moeke was. Dat zou dan voor jou toch óók geen verschil maken! Als Luut die ouwe ziel moeder noemt, dan moet jij dat ook doen, en dan moet je je kinderen oma laten zeggen. Dat heeft ze verdiend!”

Na die woorden staat moeke op, legt de bijbel op tafel en trekt een blad van de scheurkalender.

Luut vertelt bij zijn thuiskomst uit de kerk, dat de dominee heeft gepreekt over de tekst: „Omdat voor hen geen plaats was in de herberg”. Dominee heeft het prachtig verklaard, en de gemeente er op gewezen dat het werkelijk niet alleen in de dagen van Christus' geboorte zo was; dat er ook nu, in onze tijd, nog miljoenen mensen zijn die in hun huis en hart geen plaats hebben voor de Heiland.

Margo luistert stil en beschaamd. Slaat dat niet op haarzelf? Zij had immers geen tijd om aan Kerstfeest te denken, en als moeke niet was gekomen om haar te dwingen tot rust, dan had ze vanmorgen misschien wél in de kerk gezeten, maar dan zouden de aardse zorgen haar zó hebben beziggehouden, dat er van waarlijk Kerstfeest-vieren niets terechtgekomen was. Bij die gedachte kan ze alleen maar het hoofd buigen, om te danken, en ook om vergeving te vragen.

HOE OMA HAAR KERSTLES LEERT

Annie Sanders

De nacht heeft de grote verrassing gegeven: een smetteloos sneeuwkleed, dat alles bedekt. Als dat zo nog een paar dagen doorgaat, belooft het een echt witte Kerstmis te worden. De lange saaie straat, met haar keurig aaneengerijde huizenblokken, krijgt er warempel iets feestelijks van.

Dat feestelijke weerspiegelt zich ook op 't gezicht van het oude mevrouwtje, dat zich even in haar voordeur heeft gewaagd, om de nog ongerepte pracht wat beter te kunnen bekijken. De lach tintelt in haar ogen, nu ze daar staat en al dat moois in zich opneemt. Die sneeuw roept immers zoveel herinneringen wakker. Herinneringen aan de tijd toen je als klein meisje, door twee oudere zusjes stevig bij de hand gehouden, op je hurken door die verrukkelijk gladde wereld zeilde. Aan de broers, die je dreigden met inwrijven, of, natuurlijk net op een ogenblik dat je er geen erg in had, zo'n griezelige kil-natte bal in je hals mikten. Och, wie zou op zo'n dag als vandaag niet het dwaze verlangen koesteren om nog eens éénmaal kind te mogen wezen?

In die stemming nog, ziet het mevrouwtje haar Ambonese overbuurvrouw aankomen. Eén spruit in de kinderwagen, vier andere er omheen, een boodschappentas aan haar arm bengelend; 't gewone schouwspel van iedere morgen. De kleintjes wuiven uitgelaten en maken drukke gebaren naar de besneeuwde straat.

„Dag oma! Ziet oma 't wel? Fijn hè?”

Ze knikt blij terug, de oude vrouw. 't Plezier van die opgewonden dreumesen maakt haar eigen genot nog groter.

Het tengere moedertje, diep in de kraag van haar mantel gedoken, kan het winterfeest minder waarderen.

„'t Is maar koud, oma!” huivert ze. „Ik zal dankbaar zijn als het weer zomer wordt!”

Voor haar heeft dit alles maar weinig bekoorlijks. Zij heeft haar kinderen doorgebracht in een land van enkel zon, en kan zich hier in 't gure klimaat moeilijk schikken.

Oma voelt dat heel goed aan.

„Maak maar gauw voort,” zegt ze hartelijk, „dan kun je bij mij koffie drinken. Ik zal de kachel wat extra opstoken, dat het lekker warm is als je terugkomt. We nemen dan samen gezellig een bakje, terwijl die rakkertjes daar van de sneeuw genieten!”

Zo doen ze het wel eens vaker 's morgens. Het Indische vrouwtje zit veel alleen, haar man is beroepsmilitair en slechts op de zondagen thuis, en oma houdt ook wel van een beetje afleiding in haar rustige oudedames-bestaan.

Maar nu schudt de jonge vrouw het hoofd.

„Mijn schoonmoeder rekt op ons. Ik kan haar niet laten wachten. Ze is zo op orde gesteld, dat weet u. Kom kindertjes, we gaan. Tot vanavond, oma!”

De wagen wordt vlug in beweging gebracht, het viertal kleuters draaft half glijdend mee. Zo gaat het de kant naar 't winkelcentrum op. Omaatje talmt nog een paar minuten, eer ze haar warme kamer weer opzoekt. Ze is er zeker van dat haar jonge vriendin tienmaal liever bij háár koffie zou hebben gedronken dan bij die bazige schoonmoeder, die haar na zeven jaar nog steeds als de buitenlandse ziet, voortdurend kritiek laat horen op haar huishoudelijk en opvoedkundig beleid, en er zich gruwelijk aan ergert dat ze haar kinderen toestaat om de naam, die toch enkel de eigen grootmoeder toekomt, even vlotweg aan een wildvreemde buurdame te geven. Wat een kleinzieligheid er al niet in de wereld is, overpeinst oma, terwijl ze zich eindelijk omkeert om in huis te gaan.

„Als 't u blijft mevrouw, post voor u. 't Treft dat u net buiten staat. Bespaart mij dat geworstel met die klemmende brievenbus alweer!” Ze schrikt op, pakt nog half in gedachten de bestelling aan. Een paar foldertjes, een scheurkalender, een Kerstnummer van een evangelisatieblaadje, en — hee, ook een brief! Dat laatste verrast haar. Ze krijgt haast nooit brieven.

Ze groet de postbode, die al bij een volgende deur is, loopt daarop

ongewoon snel naar binnen. In de woonkamer zet ze haar bril op, bergt de kalender en de rest maar zolang in een la en gaat met de brief in haar leuningstoel zitten. Nauwkeurig bekijkt ze het handschrift. Dat lost het raadsel op, nog voor ze 't adres goed gezien heeft.

„Van Ruud!” praat ze hardop in zichzelf, en even glijdt er een onwillige trek over haar gezicht. „Van Ruud! Wat kan die mij te schrijven hebben?”

Dan maakt ze de brief langzaam open. Van de haast om hem gauw te lezen, is niets meer over. Treuzelend houdt ze hem in haar schoot. Haar gedachten zijn weer aan 't zwerven gegaan. Ze vliegen jaren terug, naar de tijd van haar huwelijk. Ze ziet haar man, stugge harde werker, en Ruud, zijn zoon, die ze nooit heeft begrepen. O ja, ze heeft wel haar best gedaan om zijn genegenheid te winnen, althans de eerste paar jaar. Later, toen het al duidelijker bleek dat ze hem niet winnen kòn, werd ze er onverschillig onder en liet ze hem verder zijn eigen leven maar leiden. Zelf kreeg ze geen kinderen, en haar man stierf nog midden in zijn werk. Met Ruud, toen een paar maanden getrouwd, had ze nadien geen enkel contact meer. Kwam hij vroeger tenminste nog op haar verjaardagen — waarschijnlijk omdat zijn vader dat eiste — nu werd ook dat afgeschaft. Ze gingen ieder hun weg, als mensen die niets met elkaar hebben uit te staan, en zo bleef het de jaren door. Ze weet dat hij kinderen heeft, twee jongens en vier meisjes. Ze weet ook dat de oudste van dat zestal de naamgenoot van haar man is. Maar ze heeft ze niet één keer gezien, en haar hart gaat er ook niet naar uit. De hummeltjes van haar overbuurvrouw, die haar van de eerste dag af zo spontaan „oma” hebben genoemd, zijn veel méér haar kleinkinderen.

En daar ligt dan nu ineens die brief. Ze neemt hem na een minuut of wat toch weer op. „Moeder!” staat erboven. Meer niet. Aan beste of lieve moeder heeft hij zich blijkbaar maar niet gewaagd.

Ze glimlacht pijnlijk. „Moeder!” Zo sprak hij haar nooit aan. In een goede bui wou hij nog wel eens tante zeggen, maar dat moest dan ook al een héél goede bui zijn. Meestal was 't „u”, zonder iets erbij.

Ze leest verder, nu toch weer nieuwsgierig. Als Ruud op zo'n ongewone manier zijn bericht inleidt, dan zal dat bericht zelf ook wel erg ongewoon zijn. En dat is het dan ook, dat wil zeggen: voor háár.

De stijl van de brief is kort, stroef-zakelijk bijna, zoals ze dat ook van zijn vader gewend was. Hij schrijft dat zijn vrouw het zevende kind heeft gekregen, (moeder weet toch zeker dat ze er al zes hadden?) en dat ze deze keer de bevalling niet al te best doorstaan heeft. Voor de huishouding is er voldoende hulp, daar hoeft ze zich dus niet mee te bemoeien. Waar het om gaat, dat zijn de kinderen, en vooral de jongsten. Die zijn nogal druk en maken op die manier dat ze niet genoeg rust krijgt. En nu zal hij maar recht op zijn doel af gaan, dat is altijd zijn gewoonte geweest. Zijn vraag is of moeder genegen zou zijn, voor een paar weken één of meer van zijn spruiten bij zich te nemen. Tegen vergoeding, dat spreekt vanzelf; hij kan het gelukkig royaal doen. Zijn schoonouders kunnen er twee hebben en één gaat er naar een broer van zijn vrouw, maar dan blijven er nog drie over.

Lang zit het oude mevrouwtje stil, nadat ze de brief heeft uitgelezen. Dat is echt Ruud, denkt ze bezeerd. Geen zweem van hartelijkheid, veeleer een angstig waken voor intinuiteiten. Geregeld heeft hij het over „mijn vrouw”, terwijl het haar toch opperbest bekend is dat die vrouw Anna heet. Dan moet hij er haar eens goed aan herinneren dat hij ’t „royaal kan doen,” opdat ze vooral niet zal denken dat hij belangeloze hulp vraagt. En verder schrijft hij helemaal in de trant van iemand die een kôsthuis zoekt voor zijn kinderen, inplaats van ze met een warm hart toe te vertrouwen aan een vrouw die hij moeder noemt. Waarom hij dat woord dan eigenlijk boven zijn brief heeft gezet? Het heeft haar éven doen hopen dat er in zijn houding tegenover haar een keer was gekomen, maar niets blijkt minder waar te zijn. ’t Is nog precies dezelfde koele toon van vroeger.

Nu, op die toon zal ze dan niet ingaan. Ze dènkt er niet aan! Hij moet maar eens leren begrijpen dat ze zich niet als een vreemde behandelen laat, zij die hem van zijn twaalfde jaar af naar haar beste weten verzorgd heeft. Ze zal hem vanavond wel even terugschrijven, en hem dan kortweg berichten dat ze te oud is geworden om kinderen op te passen!

Met dat besluit staat ze op uit haar stoel, legt de brief voorlopig in haar naaimandje en gaat naar de keuken, om met de voorbereidselen voor het middagmaal te beginnen. Maar ’t is vreemd, die brief gaat met haar mee! Die laat haar niet los! Niet bij haar werk, niet onder

het eten, en ook niet als ze zich na de afwas opnieuw in haar luie stoel installeert voor een middagslaapje.

Gedurig ziet ze die jonge vrouw, Anna, zoals ze daar nu wel in bed zal liggen. O, 't ontbreekt haar natuurlijk aan niets. Ruud kan het immers zo goed doen, en zal daar zeker wat háár betreft een behoorlijk gebruik van maken. Maar toch ontbreekt haar wèl wat, het allervoornaamste misschien; de rust, die een verzwakte kraamvrouw zo dringend nodig heeft. En zij — zij, oma, die gezond is, en heus nog niet zo oud dat ze hier niet zou kunnen helpen

Om zichzelf af te leiden, gaat ze naar de ouderwetse latafel en haalt er 't die morgen ontvangen Kerstnummer uit. 't Is van een blaadje dat ze wel meer krijgt, waarvoor ze nu en dan ook wat gééft. Ze raakt er werkelijk gauw in verdiept, maar afleiden doet het haar niet, integendeel. Want daar schrijft een dominee:

„Tegenover onze ontrouw heeft Gods liefde een daad gesteld, een positieve daad van verzoening en genade. Dat was toen Hij Zijn eigen enige Zoon als een hulpeloos kind die verdorven wereld in stuurde, om ons, ongehoorzame en hardleerse kinderen, te laten zien wat vergeven en liefhebben is!”

En dan Och, dan gebeuren er heel andere dingen dan omaatje zich daarstraks zo heldhaftig voorgenomen heeft. Dan worden de daagse kleren uit- en het zondagse goed aangetrokken. Dan komt er een spoorboekje voor de dag, dat haar vertelt met welke trein ze het vlugst kan vertrekken. Dan belt ze in een dichtbijzijnde telefooncel het huis van haar stiefzoon op, om haar komst aan te kondigen. En dan wordt er bij de overburen een briefje in de bus gedaan, waarop staat, dat ze een dag of wat uit is, maar stellig vóór Kerstmis weer thuis zal zijn.

Twee dagen later, tegen de avond van drie-en-twintig december. In de trein, die eentonig dreunend door de nog altijd witte wereld raast, zit een oude dame tevreden uit te rusten van haar ongewone ervaringen. Drie kleine meisjes houden haar gezelschap; één half-en-half weggesoed op haar schoot, twee met knippende oogjes aan weerskanten tegen haar aan geleund. Aanvankelijk heeft het reizen de kindertjes wel geboeid, maar nu beginnen ze moe te worden.

Ja, oma is weer op weg naar huis. 't Bezoek, waar ze diep in haar hart zo tegenop heeft gezien, zit er op. 't Is meegevallen, bekent ze zichzelf, terwijl ze, loom achterover in haar hoekje, de verschillende momenten nog eens aan zich voorbij laat gaan. 't Was allemaal anders dan ze zich voorgesteld had. Ruud, die haar zelf van de trein haalde, met de auto maar liefst, en toch wel vriendelijk was, voor zover dat met zijn stugge natuur overeenkwam. De kinderen, die haar als de nieuwe oma verwonderd inhaalden, maar geen uren nodig hadden om met haar op dreef te komen, zoals ze eerst had gedacht. Anna's spontaanhartelijke omhelzing, toen ze hoorde dat moeder alle drie de kleintjes voor haar rekening nemen zou, en haar woorden, naderhand in een vertrouwelijk ogenblik.

„Ik ben zo blij dat u dadelijk klaarstond om te komen, toen Ruud het u vroeg. Ziet u, hij drukt zich wat moeilijk uit, maar hij meent het heus niet zo kwaad. Hij weet best dat u altijd goed voor hem bent geweest. Maar hij heeft nog zoveel herinnering aan zijn eigen moeder. En heeft hij u nu niet eens geschreven dat ons zevende kind weer een jongen is? Foei, foei, zo'n onhandige man toch!”

„Ik ben zo blij dat u dadelijk klaarstond!” Op die lof heeft oma maar niet al te veel teruggezegd. Ze moesten eens weten, denkt ze, dat ik helemaal niet van plàn was om te komen. Dat een totaal onbekende dominee me eerst mijn kerstles heeft moeten leren!

En daar gaat ze nu met de kleinkinderen van haar man, die door haar verbondenheid aan hem toch ook de hare zijn. Ze moet nu bij hèn de moeder vervangen, zoals ééns bij hun vader, en ze zal dat zo goed mogelijk doen. Het begin zal direct al heel mooi zijn. Ze mag Kerstfeest met ze vieren, ze mag ze vertellen van de Heiland, die ook voor hèn als een schamel kindje op aarde kwam, en dat zal haar eigen Kerstfeest tot één van de heerlijkste uit haar leven maken. Nog vol van die gedachte helpt ze hen zorgzaam overeind, als de trein voor de laatste maal stilstaat en de naam van haar woonplaats wordt afgeroepen.

't IS GODS WERK

Annie Sanders

Louwrens van Beuken ijsbeert heen en weer door zijn werkkamer. 't Is rustig in huis, de kinderen slapen en zijn vrouw zit in de tuinkamer met een stapel naaiwerk. Maar in zijn binnenste is 't helemaal niet rustig. Hoe kan dat ook, als verschillende stemmen elkaar telkens proberen te overschreeuwen?

Daar is in de eerste plaats de stem van zijn vriend Hans, die hij zoëven heeft uitgelaten. Het drukke overredende gepraat zoemt nog tergend in zijn oren.

„Kom kerel, gebruik je verstand. 't Moet je toch maar aangeboden worden! De redactie was er direct vóór, toen het bleek dat je een vriend van mij was. En het honorarium mag je zelf bepalen. Nou, ik verzeker je dat je er niet voor zult hoeven te vechten. Krenterig zijn ze niet, je kunt gerust een flink bedrag noemen. Maar ja, vanzelf, 't is geen christelijk blad. Van vroom gedoe moeten ze niets hebben. En zeg ouwe jongen, denk jij nu heus dat je voor altijd verloren zult zijn, als je voor dit éne keertje eens een kerstverhaal zonder kribbe en zonder engelen maakt? 'k Had je wijzer gedacht!”

Het plagende lachje om de mond van zijn bezoeker prikkelde Louwrens. „Daar gaat het niet om!” heeft hij tegengeworpen. „Mijn eeuwige zaligheid is hier niet aan de orde. Maar een verhaal zonder de geboorte van Gods Zoon is geen kerstverhaal, dat weet jij net zo goed als ik!” Hans heeft de schouders opgehaald.

„Aan die oude tradities ben ik al lang ontgroeid!” was zijn onverschillig antwoord. „En bovendien, je moet ook wat om je gezin doen! Ge-loof maar dat Bets lachen zou, als je haar met Kerstmis zo'n onver-wacht extraatje in de schoot gooide!”

Ja, kijk, en dát heeft doel getroffen. Daar is Louwrens over na blijven denken. Bets, zijn vrouw! Haar zorgelijk gezicht boven de naai- of

stopmand, en haar stem, zoals ze gisteravond nog tegen hem praatte. „Als jij nu vóór de Kerstdagen nog wat bijverdienen kon, dan zouden we tenminste nog iets apart kunnen doen, al was 't alleen maar voor de kinderen. Nú kan 't er beslist niet af, ik heb met Sinterklaas ook al zoveel geld uitgegeven!”

Die woorden van Bets klonken als 't ware door het geredeneer van zijn vriend heen en ontnamen voorlopig de moed om het aanbod definitief van de hand te wijzen. Met een vage belofte dat hij nog wel eens zien zou, heeft hij zich tijdelijk van 't probleem trachten af te maken. Maar daarnet, bij 't weggaan, heeft Hans nog vermaand:

„Denk er niet ál te lang over, de redactie moet zekerheid hebben en er zijn in jouw vak altijd kapers op de kust!”

Dit hinderde Louwrens weer. Je kon toch terdege merken dat Hans verslaggever was en geen schrijver! Welke auteur zou zijn roeping betitelen als een „vak”, waarin je elkaar zoveel mogelijk zocht te beconcurreren? Een beetje stroef heeft hij Hans uitgeleide gedaan, al begreep hij best dat diens opmerking niet kwaad bedoeld was.

En nu loopt hij maar te vechten met al die stemmen die elkaar verdringen. De stem van Hans, die zegt dat hij z'n verstand gebruiken moet, de stem van Bets, pleitend om een extra kerstverrassing voor de kinderen — en dan, heel diep in zijn hart, nog een derde stem, die hem waarschuwt dat hij de talenten, die God hem gegeven heeft, niet in dienst van de Mammon mag stellen. Wat jammer toch ook, dat het blad waarvoor hij vróeger altijd Kerstverhalen schreef, juist dit najaar geliquideerd was! Als dat niet gebeurd was, dan zouden al die moeilijkheden er nu eenvoudig niet zijn!

„Louw, kom je theedrinken, of moet ik het bij je brengen?”

De man schrikt op, staakt z'n geloop door de kamer.

„Nee, laat maar. Ik kom er aan!”

Bets heeft zijn thee al ingeschonken, ze is nu voor zichzelf in de weer. Stil schuift hij op zijn plaats bij 't raam en zwijgend blijft hij, als het kopje leeg is, voor zich uit zitten staren.

Zijn vrouw legt dat zwijgen op haar manier uit.

„Spijtig hè, van dat evangelisatieblad! Je was zo'n gewaardeerde medewerker!” zegt ze na een poos.

En welk duiveltje drijft hem dan aan, om haar nu te vertellen wat hij eigenlijk helemaal niet vertellen wou? Hij weet het niet, maar zo luchtig mogelijk zegt hij:

„Ik ben net vanavond aangezocht om een kerstverhaal voor een ander blad te schrijven!”

Als ze nu maar niet vraagt of dat ook een christelijk blad is, gaat het door haar heen. Ze schijnt dat echter zó vanzelfsprekend te vinden, dat ze verrast haar werk neerlegt en roept:

„Maar Louw, dat is een gebedsverhoring! Ja, heus, ik heb er om gebeden! Je neemt het toch zeker met beide handen aan?”

„Als ik kan 'k Heb gezegd dat ik er over denken zou!”

„Och ja, natuurlijk!” Ze knikt begrijpend. „Je moet eerst een onderwerp hebben, bedoel je. Nu, denk dan maar rustig. Ik zal je niet storen!”

Ze stoort hem ook inderdaad niet. Ze neemt het naaiwerk weer op en zegt niets meer. Maar de kleurtjes op haar wangen en het vlugge beweeg van de naald in haar hand laten duidelijk zien hoe gespannen ze is. Vol zelfverwijt zit hij naar haar te kijken. Nu heeft hij hoop gewekt, die hij straks weer de bodem zal moeten inslaan. Hij kan dit immers niet aannemen, het druist tegen heel zijn beginsel in. Gebedsverhoring Welja, ook dat nog! Ze moest eens weten waar dit aanbod vandaan komt! Waarom vertelt hij haar niet eerlijk dat het een strikt neutraal blad is, en dat er geen woord over de geboren Verlosser in mag staan? Dan zou ze stellig niet meer van een gebedsverhoring reppen. Nu gaat ze er vanavond bepaald nog voor danken ook — of heeft ze dat misschien al gedaan, zo ongemerkt onder het naaien door? Louwrens van Beuken krijgt het benauwd. Hij vlucht terug naar zijn werkkamer. Bets laat hem gaan, ze meent waarschijnlijk dat hij zich daar beter concentreren kan. Doch niets is minder waar. Met grote onrustige stappen begint hij weer op en neer te benen. Dat brengt hem natuurlijk ook niet verder. Er is maar één middel dat hem zijn evenwicht terug zou kunnen geven: nu dadelijk Hans opbellen en zonder omhaal zeggen dat hij van de opdracht afziet. Maar tot zó'n resoluut besluit kan hij niet komen. Vreest hij de spot in de reactie van zijn vriend, die 't geloof in het wonder van Kerstmis al zo lang heeft losgelaten?

't Wordt bedtijd. Louwrens hoort zijn vrouw naar boven gaan. Ze komt hem niet waarschuwen, hij mag immers niet gestoord worden. Straks, als hij met zichzelf klaar is of moe wordt, zal hij uit eigen beweging wel komen. Zo is ze het van hem gewoon. Ze doet dan ook rustig haar ogen dicht en slaapt binnen 't kwartier.

Maar Louwrens komt niet. Louwrens dènk't niet eens aan naar-bedgaan. Hij is nu zóver met z'n gedachten, dat hij zich begint af te vragen of hij er feitelijk wel zo heel verkeerd aan doet als hij deze kans benut. Hans is altijd een goede kameraad voor hem geweest, van de H.B.S.-tijd af al. Zo iemand kun je toch niet voor 't hoofd stoten! En dan: zijn gezin heeft het werkelijk nodig. Op 't kantoor waar hij werkt, heeft hij geen hoog salaris, en met zes kinderen is er altijd wel ergens gebrek aan. Bets heeft al een stofzuiger op afbetaling moeten kopen, omdat de oude totaal versleten was. De grootste twee meisjes zijn dringend aan nieuwe schoenen toe, en zijn eigen winterjas is kaal van 't afdragen. Zal God het hem dan zo zwaar aanrekenen, wanneer hij voor één keer eens van zijn principe afwijkt? De plicht om voor vrouw en kroost op te komen, is hem óók van hoger Hand opgelegd! Zo probeert hij zichzelf te overreden, en geleidelijk krijgt hij er vrede mee. Natuurlijk zal hij van dit soort werk geen vaste regel maken, dat wil hij Hans duidelijk laten weten. Hij pèinst er niet over om zich voor-goed aan dat blad te verbinden. Alleen: déze gelegenheid mag hij zomaar niet laten voorbijgaan!

Al denkend en overwegend staat hij stil voor zijn schrijfbureau. Dat doet hij altijd, als hij bezig is een besluit te nemen. Maar waarom moet hij nu ineens omhoog kijken, naar de ingelijste foto die schuin boven dat bureau hangt? 't Is het portret van een oom, die ook schrijver was en van wie hij veel geleerd heeft. En waarom denkt hij nu tegelijk aan wat die oom hem eens heeft gezegd, toen ze in een rustig uur samen over hun werk praatten? Hij kan zich de woorden nog letterlijk te binnen brengen.

„Als je 't makkelijk hebt in de wereld, dan is 't geen kunst om vol te houden dat je alleen tot Gods eer schrijft. Dat wordt pas een kunst als de zorgen komen, als je vandaag niet weet waar je morgen van leven moet. Maar ons werk is het onze niet, jongen. Denk daarom. 't Is

Gods werk, en daar mogen wij niet mee omspringen zoals we willen!" Deze oom heeft het arm gehad, heel arm. Hij leefde in een tijd van slechte sociale toestanden en wist dus terdege waarover hij sprak. Zo erg is 't met hem, Louwrens, niet. Hij en Bets weten vandaag heus nog wel hoe ze morgen rond moeten komen. Maar oom heeft belééfd wat hij beleed. Zijn boeken en verhalen waren vol van Gods liefde en genade. En moet hij dat voorbeeld dan beschamen? Moet hij eerst de dingen van dit leven zoeken, en dan pas het Koninkrijk Gods?

Als hij eindelijk boven komt, is 't een stuk na middernacht. Voorzichtig in 't donker kleedt hij zich uit, maar Bets wordt er toch wakker van. Soe-zerig kijkt ze op het koekoekklokje boven de wastafel.

„Wat heb je 't laat gemaakt!" zegt ze. „Wou het niet, kon je geen onderwerp krijgen?"

Hij geeft haar geen rechtstreeks antwoord. Hij vraagt alleen, zo onverwacht dat ze haar slaap erdoor vergeet:

„Zeg Bets, kun jij je oom Lucas nog herinneren? Ik bedoel: niet van 't portret in mijn kamer, maar echt zoals hij wàs!"

„Oom Lucas?" Ze komt overeind in bed zitten. „En of, wat dacht je dan? Ik weet nog als de dag van gisteren dat ik er kort voor onze verloving als een schoolmeisje tegenop zag om kennis met hem te gaan maken. Ik meende dat zo'n schrijver wel wie-weet-hoe deftig zou zijn, en ik keek m'n ogen uit, toen ik hem in een doodgewone werkbreek met een schop in zijn tuintje zag staan!"

Ze lacht vrolijk bij de herinnering, maar Louwrens blijft ernstig.

„Oom Lucas heeft me vannacht laten zien dat ik hard op weg was om de zin van het Kerstfeest te verloochenen, Bets. Of liever: God heeft het me laten zien, door 't portret van oom en door een paar woorden die hij vroeger eens tegen me zei!"

Zijn vrouw kijkt hem niet-begrijpend aan.

„Waar heb je 't nú over?" vraagt ze. „Jij de zin van het Kerstfeest verloochenen? Daar snap ik niets van!"

„Ik zal in bed komen," antwoordt hij, „en dan zal ik je alles vertellen!"

Dat doet hij dan ook, zonder omwegen. Hij vertelt van 't bezoek van Hans, van het aanbod dat die hem namens de redactie van 't neutrale blad kwam doen, van zijn weigering eerst en zijn half-en-half- toege-

ven later, van de drogredenen waarmee hij zijn geweten al bijna in slaap had gesust, toen die blik op oom Lucas' portret en 't terugdenken aan de waarschuwing van de oude man hem tot bezinning brachten. Bets luistert, eerst hevig teleurgesteld om 't verspeelde buitenkansje, en dan beschaamd, omdat zij het nu ook al materialistisch opneemt. Wat zet dat geld alles toch in een vals licht! Daar worden alle hogere waarden eenvoudig voor opzij geschoven. 't Is immers zoals haar man zegt: een verhaal zonder de geboorte van Gods Zoon is geen Kerstverhaal. Dat is verraad aan de Heiland, niets minder!

Als Louwrens aan 't eind van z'n relaas deemoedig vraagt of het haar niet spijt dat het zo moet lopen, trekt ze zijn hoofd naar zich toe en zegt:

„Nee jongen, op zo'n manier had er tòch geen zegen op kunnen rusten. Om lekker eten en drinken gaat het ten slotte niet, bij een kopje thee met een koekje kunnen we ook wel Kerstfeest vieren. En aan andere dingen, schoenen voor de meisjes en zo, was ik misschien niet eens toe gekomen. Zo'n geweldig bedrag zou 't toch ook niet geworden zijn. Bel Hans morgenochtend maar gauw op, dan is dat voorbij. Oom Lucas had gelijk. Het werk van een schrijver is Gòds werk, daar mag je niet mee doen wat je zelf wilt!”

HET WONDERLIJKE KERSTGESCHENK

Annie Sanders

Dokter Merlings maakt zich klaar om naar 't ziekenhuis te gaan. Hij zet de kraag van zijn jas hoog op en rijgt zijn laarzen dicht. Het sneeuwt, hij zal ze nodig hebben nu hij lopen moet. Dat er ook juist vandaag wat aan zijn auto mankeert! Dat kon toch ook wel niet slechter treffen! En fietsen is niet te doen met die moeilijk begaanbare wegen. Gelukkig maar dat het niet al te ver weg is. In een kwartier kan hij best over zijn. „Jammer dat je nog weg moet!” merkt zijn vrouw spijtig op, terwijl ze zijn hoed aanreikt. „Ik had me nu net zo verheugd op een gezellige Kerstavond!”

„Ja Marie, dat is niet anders. Bij een dokter staat het gezinsleven nu eenmaal altijd op het tweede plan. Bovendien: het Kerstfeest is toch ook niet allereerst op de gezelligheid gebaseerd!”

Marie zwijgt. Haar man heeft gelijk, ze weet het, maar toch . . .

„We zullen hopen dat ik morgenavond thuisblijven kan!” zegt hij met één voet al buiten de deur. „Als 't laat wordt, blijf dan vooral niet op, hoor!”

„Zou 't een zware bevalling worden?” vraagt Marie, zich naar hem overbuigend om zijn kus in ontvangst te nemen.

„Ik ben er bang voor. Het vrouwtje is doodzwak. Haar zenuwen hebben zoveel geleden de laatste tijd!”

„Dat is toch eigen schuld, zou ik zeggen!” Er is een ongewoon scherpe klank in de stem van de doktersvrouw.

„Eigen schuld, ja ja. Wij mensen oordelen zo makkelijk. Die van ons zonder zonde is, Marie . . . Nu, ik ga. Welterusten!”

Marie Merlings sluit de voordeur, gaat langzaam terug naar haar warme kamer. Ze is niet tevreden over zichzelf. Waarom moest ze dat nu zo onvriendelijk zeggen? Is ze boos op die jonge vrouw, die haar de tijd en de aandacht van haar man ontroofd? Ze weet beter. Als

vrouw van een dokter is ze aan zulke dingen heus wel gewoon. Nee, dat is het niet. Het zit dieper, veel dieper dit keer!

Dat vrouwtje daar in het ziekenhuis gaat een kind ter wereld brengen; een kind dat niet begeerd wordt, dat niemand welkom zal zijn, ook de moeder niet. 't Is één van die tragische gevallen, die in onze moderne tijd zo veelvuldig voorkomen. Een pasgetrouwde soldaat, ver van zijn woonplaats in garnizoen liggend; een vrouw die 't alleen-zijn niet aan kon en op een avond, toen haar man onverwacht met verlof kwam, door hem werd verrast in gezelschap van een ander, die bezig was te nemen wat hem niet toekwam. De gevolgen laten zich denken. Een woedende echtgenoot, een door zenuwen uitgeputte vrouw, die weet dat ze op geen verzoening hoeft te rekenen, en nu vandaag

Marie schudt haar hoofd, terwijl ze voor 't huiskamerraam gaat staan en zonder belangstelling tuurt naar desneeuw daarbuiten. Nee, ze heeft het verhaal over dat jonge vrouwtje niet van haar man gehoord. Die loopt als dokter niet te koop met de narigheid uit zijn praktijk. Hij heeft nog niet eens veel gezegd, toen hij merkte dat ze er alles van wist. Maar ze hééft het dan toch gehoord, en ze kan er haar gedachten nu met geen mogelijkheid van los maken. Wat kan het toch vreemd gaan in 't leven, denkt ze. Ginds een moeder die alles zou willen geven als ze dit kind niet verwachtte, die misschien wel wenst dat het dood geboren wordt —terwijl hier, in háár huis

Voor haar ogen verschijnt de zolderhoek, waar achter een gordijn de wieg staat. De wieg die nooit gebruikt werd en nooit gebruikt worden zàl; stille getuige van een leed dat niet slijten, een wond die niet genezen wil.

En dan is ze weer toe aan de grote teleurstelling in haar leven. O, ze meende zo vast dat ze alles overgeven kon, toen ze na de mislukte geboorte van haar eerste kindje afgemat in haar ledikant lag. Ze waren immers nog jong, Ruurd en zij. Hun gezin kon nog groot genoeg worden. Maar toen ze weer langzaam op krachten kwam, en Ruurd haar o zo voorzichtig vertelde dat er voor haar van geen moederschap ooit meer sprake zou zijn

Haar handen klemmen zich samen op de rand van de vensterbank. Nooit is ze dit teboven gekomen. Nú, als vrouw van achter in de dertig, hunkert ze nog met dezelfde pijn naar wat voorgoed onbereikbaar